

BROEDENDE IJSVOGELS

In het SPANDERSWOUD.

Op 14 april, eerste Paasdag, tijdens een wandeling door het landgoed "Het Spanderswoud", eigendom van Natuurmonumenten, hoorden we de onmiskenbare roep van de ijsvogel (*Alcedo Atthis ispida*).

Het duurde niet lang of we zagen er twee heen en weer vliegen. We stelden ons verdekt op aan de rand van een weiland, met uitzicht op een sloot en zo ontdekten we al heel gauw dat het een paartje was. Tweede Paasdag wilden we aan de familie Ploeger laten zien, dat er appelvinken zaten in Hilverbeek. Het was voor de tijd van het jaar zacht weer met een staalblauwe lucht. We waren ook zeer benieuwd of de ijsvogels er nog waren. Op de plaats aangekomen ontmoetten we Marga Rijsburger die eveneens de vogels had ontdekt. Na lange tijd stelden we vast dat het hier 3 exemplaren betrof, 2 mannetjes en 1 wijfje. De mannetjes zaten het eerste uur alsmaar achter het wijfje aan en maakten een enorm kabaal.

Tenslotte lokte de meest volhardende het wijfje naar een fijn plekje toe, dat ons gisteren ook al was opgevallen, omdat het zo bijzonder geschikt was als broedplaats. Er lag n.l. een omgewaaide boom, die een enorme kluit aarde had meegetrokken zodat er als het ware een aarden wal was ontstaan, bijna verticaal aan de waterkant.

Eerst zat het mannetje steeds in de buurt op uitstekende takjes en liet zich heel goed bekijken in alle standen. Vloog nog enkele keren weg om het wijfje te lokken. Die liet zich tenslotte verleiden ook eens een kijkje te nemen en vloog dan meteen weer weg om een eind verder naar te strijken. Het mannetje intussen was bezig om in de warboel van aarde en wortels met zijn lange snavel een gat te boren, eerst op verschillend plaatsen, ten slotte op één plek. De snavel ging er op het laatst helemaal in en kwam weer tevoorschijn met aarde in zijn bek. Even later vond hij het welletjes en ging op een takje zitten om daarna een plons te maken in het water. Zie zo, zijn snavel was schoon. Nu nog even zijn veren uitschudden en een bezoek brengen aan het wijfje.

Ze kwam meevliegen. Ook het andere mannetje liet zich weer zien maar vloog door, de ander kant op. Het wijfje nam plaats op een stammetjes dat vlak voor de aarden wal lag en opeens dook ook zij naar de plek waar het mannetje haar liet zien waar hij begonnen was. Ze deed nog tweemaal een forse aanval op de onderkant van de boom en verdween weer pijlsnel over het water om een eind verderop te gaan zitten uitblazen. Nu waren we er met zijn allen van overtuigd dat dit plekje uitgekozen werd als broedplaats. De volgende dag waren de ijsvogels eindelijk gepaard, de derde ijsvogel was nu voorgoed verdwenen. Het paartje was nu geregeld in en bij de omgevallen boom en pikten met hun forse snavel, dan hier en dan daar.

Op 18 april waren de ijsvogels bijzonder actief, ze zijn om de beurt aan het lozen in de onderkant van de aarden wal. Het vrouwtje pikt hoog, het mannetje pikt laag. Af en toe vliegen ze pijlsnel over de sloot weg om vrij snel weer terug te keren. Meestal zitten ze eerst op een uitstekende tak vlak bij, bewegen hun kop op en neer, laten zich in het water plonzen en gaan weer aan het werk. Thans op één plaats. Na een dag zagen ze kans om het gat zover uit te boren, dat ze er geheel en al in verdwenen. Ze komen er nu achterstevoren uit met aarde en wortels en duiken bliksemsnel in het water voor de schoonmaakbeurt.

Op 20 april blijven de vogels nu om beurten ongeveer 5 minuten in de nestgang en lossen elkaar keurig af. Als de man graaft zit de vrouw als een standbeeld op een tak en omgekeerd. ineens vliegen ze luid roepend weg. Na een kwartier horen we ze al in de verte aankomen.

Het mannetje heeft een visje in z'n bek en biedt het 't wijfje aan.
Ze moet een paar keer slikken voordat het verdwenen is.
Ze vliegen soms in zeer korte tijd het hele landgoed over, maar ook kunnen ze wel 10 minuten lang onbeweeglijk zitten kijken.

24 april was het schitterend weer. 4 kinderen zwommen vlak bij de ijsvogels in de sloot. We hebben ze weggestuurd, maar vanaf die dag waren de vogels schuw en lieten zich niet zo makkelijk meer zien.

28 april zagen we een copulatie. Verder hebben we ze vrij regelmatig waargenomen tot 4 mei.

De dag daarop kwamen koeien in de wei en werd een melkmachine dichtbij het nest geplaatst. We hielden ons hart vast.

De 6 de mei gingen we naar tezel. Toen we eind mei terugkwamen was de omgeving van het nest zwaar begroeid, waardoor de waarneming werd bemoeilijkt. Wel namen we de vogels enige keren waar, maar de jongen hebben we niet kunnen waarnemen. Het succes van dit broedgeval kon ook door andere niet worden bevestigd. Misschien hebben we het volgend jaar meer succes.

J.L.A. Blonet

E. Blonet-Houillier

Noot:

J. vd Geld, die in de omgeving van het Spanderswoud werkzaam is, voegde hieraan toe : Op 30 mei nam ik de ijsvogels bij de nestingang waar met visjes in de snavel. Ook op latere data zag ik ze in de omgeving van de nestingang met visjes in de snavel. Op 18 juni heb ik de nestingang wat nauwkeuriger bekeken en vastgesteld dat het gat aanmerkelijk was uitgesleten door het in en uitvliegen van de vogels. In en onder de uitgang lag mest hetgeen op jonge vogels zou kunnen duiden. Ik heb beide vogels, mannetje en vrouwtje nadien regelmatig, ook deze maand augustus, in het Spanderswoud en omgeving gezien en gehoord.

